

«Milli egliadas» d'uffants sursilvans dal 1943 e 1944

In'exposiziun ed in cudesch mussan purtrets dal fotograf Emil Brunner

■ (cp) Per l'emprima giada vegnan exponidas las fotografias d'uffants che Emil Brunner ha fatg ils onns 1943/44 en Surselva. Da return da sias turas da muntogna ha il fotograf mintgamai purtetà uffants ch'el ha entupà. Senza intenziun ha Brunner stgaffi in document artistic ed istoric. Las fotografias cumparan era en in cudesch che vegn uss frestg ord stampa. Il fotograf da pressa Emil Brunner (1908–1996) ha passentà sia vita surtut sin viadis a l'exteriur. Da ses domicil Braunwald anora è el adina puspè parti en tut las direzziuns. Strusch ina regiun tranter Spitzbergen e St. Helena da la quala el n'ha betg purtà a chasa numerusas fotografias dals pajais e da la gliעד.

1700 purtrets

Tar las lavurs las pli remartgablas da Brunner tutga però ina seria vasta da purtrets ch'el ha realisà durant la segunda guerra mundiala cura ch'ils cunfins eran ser-rads. Da lez temp ha l'alpinist

entusiasrà fatg bleras turas en Surselva. Da return fotografava el mintgamai las mattatschas ed ils mattatschs da las vischnancas da muntogna. Uschia è sa sviluppà en ils onns 1943 e 1944 – senza intenziun schurnalistica – ina collecziun da circa 1700 purtrets da Trun, Breil, Sedrun, Cumpadials, Sumvitg, Rabius, Rueras, Segnas, Val S. Pieder, Uors-Surcasti, Lumbrein, Vrin, Vella.

Tgi èn tut quests uffants?

La collecziun «uffants muntagnards» d'Emil Brunner è unica en sia dimensiun, en sia cumpactadad temporal e geografica sco er en sia consequenza estetica. Las fotografias n'èn betg mo arranschadas subtilmain, mabain ellas furman savens er entiras serias cun permanent medem re-tagl dal maletg e qualidad constanta. Lur severitad seriala e lur simpladad correspundan al sentiment modern.

Brunner n'ha gnanc nudà ils nums dals purtretads. Tuttina dat ses «project» ina gist uschè

profund'invista en noss passà sco bleras reportaschas classicas or da quel temp. Il tractament accurat da la glisch porta la modellaziun individuala, famigliara e regiunala da las fatschas, fa però er valair en maniera impressiunanta ils fastizs dal dir mintgadi. En lur masdira d'em-patg, luschezza, sceptica, mir-veglia, tema e spass fan quests uffants adina novas dumondas al contemplader. Milli egliadas, las qualas n'han er suenter ses-sant'onns pers nagut da lur forza e frestgezza oriunda.

Regurdientschas dals purtretads

L'archiv da fotografias d'Emil Brunner è vegnì segrà suenter sia mort da l'etnolog Paul Hugger ed ha pudì vegnir acquistà l'onn 1999, grazia a las contribuziuns da l'uffizi federal da cultura e dal chantun da Son Gagl sco er da la fundaziun svizra per fotografias (Turitg). En il Museum d'art grischun vegnan las fotografias d'uffants da Brunner preschentadas per l'emprima giada. Cunquai ch'i exista mo paucas copias originalas da questa seria, è vegnida engrondida la tscherna or da l'archiv da negat-ivs. Numerusas ulteriuras fotografias vegnan preschentadas en ina projecziun, cumplettada cun regurdientschas dals purtretads, ils qual guardan oz enavos sin lur uffanza.

Ina da las milli egliadas ch'il fotograf Emil Brunner ha retegni ils onns 1943/44 en Surselva.

MAD

Cudesch

ed exposiziun

L'exposiziun en il Museum d'art grischun cumenza ils 5 d'october e va a fin ils 17 da november. Il cudesch tar l'exposiziun cumpara en quests dis tar la chasa editura Limmat. El cuntegna sper las fotografias era regurdientschas dals purtretads e texts d'*Erika Hössli*, *Paul Hugger* e *Peter Pfrunder*.

L'exposiziun è averta mardi fin dumengia da las 10.00 fin las 12.00 e da las 14.00 fin las 17.00. La gievgia saira resta il museum avert fin las 20.00.